

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 23. februarja 1906.

Letnik I.

Z združenimi močmi za delavstvo!

Resni so naši časi. Težak in krut je boj za obstanek. Vsa človeška družba danes trpi in osobito trpe nižji stanovi, predvsem pa delavski stan. Teptan, zaničevan in poniževan od vsake šleve. V današnjih časih je posameznik velika revka, ki pomeni toliko, kakor pomenja ničla. Le z združenimi močmi je mogoče, da doseže delavstvo boljše stanje.

To dobro vejo bogataši. Ne godi se jim nikakor slabo, valjajo se po mehkih blazinah, oblačijo baržunaste in svilene obleke in si vedno izmišljujejo novih nasladnostij, da lažje upravljajo. Celo oni, ki imajo milijarde, ne milijone, hlepe le še za večjim bogastvom.

In da nakopičijo večje kupe zlata, da si pomnože svoje bogastvo, pa se vežejo milijarderji v družbe, ki prepregajo liki pajčevina celi svet. Petrolej vsega sveta je danes last le nekaterih posameznih bogatašev, ki zato neusmiljeno povišujejo ceno svetlobi malih, revnih ljudi. Vežejo se tudi proti delavstvu in proti kupujočemu občinstvu tovarnarji. Vejo pač ti ljudje, da z združenimi močmi dosežejo, kar hočejo. So med njimi osebne mržnje, osebna nasprotstva, a zataje jih, da lažje pijejo ljudsko srčno kri.

Tako, kakor delajo veliki in mali bogataši, ravnoto moramo tudi mi. Oni se

Konec stavke.

Pogledajo se, izžeti in blede, zaspani, gladni in mračni, od boja trudni. Pa reče eden: „Čemu naj umiramo lačni?“

In drugi: „Otroci so bolni od bede.“
In tretji: „V špitalu je žena.“
Nad njimi zabrije pa črno in mrzlo od severa sapa ledena.

Mladenč iskrih oči se ustavi:
„Nikdar! Ne bomo se vdali!
Do zadnjega vsak ustrajati mora;
ljudje smo, nismo živali.“ —

Pogledajo se izžeti in blede, zaspani, gladni in mračni; in v velikem molku se trese jim misel: Čemu naj umiramo lačni?

Vzdihujejo v strganem svojem veličju, sramote srce se jim trese. Zavržene, resne se vrnejo sence na delo. Do kdaj, pa ne ve se.

združujejo, da še bolj bogate, delavstvo se pa mora tudi družiti, da s skupnimi močmi izboljša svoj položaj.

Tega se zaveda tudi naše delavstvo. Res lepi so pričetki stanovskega združevanja in lepo procvitajo, krasno se razvijajo in uspešno delujejo naša delavska ali strokovna društva. To lahko danes že s ponosom zapišemo.

A nekaj je pa le, kar obžalujemo. Kolikokrat čujemo zdaj tu, zdaj tam pritožbo iz delavskih ust: Saj bi vstopil v društvo, pa, hm, ta in oni ali pa ona mi nista všeč. To se ne sme vdomačiti v naši mladi, krepki delavski organizaciji. Mogoče, da ta ali oni komu ni všeč. Saj smo ljudje vsi, ki imamo svoje slabosti. A zaradi osebnih slabosti, zaradi osebne mržnje nikdar in nikjer ne sme trpeti sveta stvar delavskega združevanja, up za delavsko boljšo bodočnost!

Zavedno, združeno delavstvo mora imeti le en smoter, en cilj pred očmi, da dvigne častitljivi delavski stan do boljšega stanja, v kakršnem je zdaj. To je pa mogoče le z združenimi močmi po delavskih strokovnih društvih. Te pa delujejo z uspehom le, če so člani prijatelji med seboj. Kakor mora tlačiti vse društveno življenje, delavski napredek in delavsko moč, kjer premaguje strast osebne mržnje ali pa osebne zavisti sveti smoter za boljšo prihodnost svojega stanu.

Zato pa zavedno delavstvo skrbno pazi, da ne zamori njegove moči strast. Hvaležno delo je združevati delavske moči, hvaležno nastopati za delavska prava in se boriti za nje, a najhvaležnejše pač delati za vzajemnost in ljubezen med delavstvom in zblížati ter tudi sprijazniti nasprotujoče delavce in delavke!

Z lastnimi močmi.

Sava. Predavanje strokovnega društva bo v nedeljo 11. marca ob navadni uri v prostorih strokovnega društva.

Ljubljana. Za tobačno delavstvo bo shod v soboto dne 24. t. m. ob pol 5 zvečer. Zborovalo se bo v prostorih „Slovensko krščansko - socialne zveze“, „Union“!

Delavski ljudski koncert v Ljubljani. Nimamo navade da bi prinašali poročila o zabavnih ali umetniških stvareh. A ljudskega koncerta „Katol. društva za delavke v Ljubljani“ ne smemo prezreti. Ž njim je delavstvo prebilo led, ko je želo uspeh obiskoval-

cev. Kako lahko sodijo zdaj kratkovidni ljudje s predsodki o zmožnosti delavstvaj za izobrazbo, nas prav nič ne briga. Ko bi pohajali v naše vrste, bi videli, da je med delavstvom več izobrazbe, več duha, več požrtvovalnosti in samoizobrazbe, kakor pri njih ki mislijo, da se prične človek šele s frakom ali pa diamantnimi ženskimi uhani!

Občni zbor „Strokovnega društva tekstilnega delavstva za Kranjsko“ s sedežem v Ljubljani, bo dne 4. marca 1906. dopoldne ob 9. uri v prostorih „Slov. kršč. soc. zveze, Frančiškanske ulice, hotel Union. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo zapisnikarja. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo pregledovalcev računov. 5. Volitev odbora. 6. Prememba društvenih pravil. 7. Raznoterosti. K obilni udeležbi se nujno vabijo vsi člani in članice!

Idrija. Novi plačilni pravilnik se glasi sledeče: Št. 2059 - 96. Plačilni pravilnik za delavce eraričnega rudnika v Idriji. § 1. Normalna šihтна plača delavcev eraričnega rudnika v Idriji obstoji: A. iz šihтne plače v gotovini in B. iz doklade, ki obstoji v brezplačnem dobivanju žita in drv v naturi ali pa v denarju. ad A. Gotovinske šihтne plače so določene po štirih razredih vsak z dvema plačilnimi stopinjami sledeče: I. razred 240 h. in 220 h., II., razred 200 h. in 180 h., III. razred 160 h. in 140 h., IV., razred 120 h. in 100 h. Te šihтne plače veljajo za osemurni šihт. Za dvanajsturni šihт z deseturnim delom se plačujejo za 250/0 zvišane šihтne plače od osemurnega šihтa. Navedene šihтne plače se zaračunajo in izplačujejo za izven pogodbenega ali akordnega dela storjene šihте (gosposke šihте). Posamezne delavske kategorije se uvrstijo v te plačilne razrede sledeče: V I. razred: rokodelci, mojstri in predelavci pri stavbnem in strojnem oddelku, nadstrojstražniki in pisarji; v II. razred: predelavci v jami, žgalnici, odbiralnici, tovarni za cinober in pri stavbnem in strojnem oddelku, strojstražniki, laboranti pisarji itd.; v III. razred: jamski delavci v odbiralnici, žgalnici, tovarni in izkušnji strojstražniki, kurilci, delavci stavbnega in strojnega oddelka, pisarji, dninarji, konjski hlapci, cerkveni sluga itd.; v IV. razred: jamski delavci (vozarji, zastavljalci, čistilci) potem delavci v odbiralnici, žgalnici, tovarni in izkušnji, ter delavci stavbenega in strojnega oddelka, dninarji itd. Premeščenje iz spodnje stopinje plačilnega razreda v višjo stopinjo istega plačilnega razreda

se izvrši po v spodnji plačilni stopinji dovršeni največ petletni, brezgrajni in zadovoljivi službi. Povišanje iz spodnjega v bližnji višji razred se vrši po merodajnosti istinite potrebe delavcev tega razreda tako, da pridejo, če je službovanje brez graje in zadovoljivo, delavci stavbenega in strojnega oddelka, potem posebni delavci pri žgalniškem in tvorniškem obratu najpozneje po 20 službenih letih v I. plačilni razred, vsi drugi rudniški delavci pa najpozneje po 30 službenih letih v II. plačilni razred. Uvrstitev v I. oziroma II. plačilni razred se izvrši pričeni s 1. februarjem 1906 tekom 4 letne dobe, tako da bodo uvrščeni s 1. januarjem 1909 vsi delavci z brezgrajnim in zadovoljivim službovanjem in po zgoraj določenih službenih letih v I. oziroma II. plačilni razred. Za posebno spretne, k roko delcem pripadajoče delavce, se pridržuje povišanje plače po dogovoru. Dodatni šihiti (sojšna), ki so dovoljeni le v izvanrednih slučajih, ali če nevarnost preti, se plačajo po dogovoru. *ad B. Doklade.* Doklade se določajo v mesečni izmeri in sicer dobijo ob času uvedbe tega plačilnega pravilnika službujoči stalni rudniški delavci sledeče mesečne doklade v naturi. Vsak samski ali oženjeni delavec za svojo osebo mesečno 27½ l. pšenice, 30 l. rži in 0,3 m³ drv. Vsak oženjeni delavec poleg tega mesečno za svojo zakonsko ženo: 5 l. pšenice, 12½ l. rži in 0,3 m³ drv, ter za vsakega zakonskega ali po postavi temu enakopravnega otroka do dosežene normalne starosti 14 let, brez omejitve števila 2½ l. pšenice in 7½ l. rži. Za časa uvedbe tega plačilnega pravilnika službajočim aktivnim rudniškim delavcem je dano na voljo, mesto prej navedenega prejemka v naturi, temu primerni znesek v denarju zahtevati na dosedaj običajni način, ali pa se prejemka v naturi trajno odpovedati, v kojem slučaju dobe na novo vstopivši delavci v naslednjem določene doklade v gotovini: Po veljavnosti tega pravilnika na novo vsprejeti rudniški delavci nimajo nobene pravice prejemati doklade v naturi, temveč naslednje mesečne doklade v gotovini. Namreč dobi: 1.) Vsak delavec za svojo osebo mesečno gotovinsko doklado devet (9) kron. 2.) Vsak oženjeni delavec poleg doklade *ad a)* za svojo družino skupaj, tedaj ne glede na število družinskih članov, mesečno gotovinsko doklado osem (8) kron. 3.) Vsak delavec, vdovec poleg doklade *ad a)* skupaj za svoje, pod normalno starostjo 14 let stoječe, zakonske ali po postavi tem enakopravne otroke, tedaj brez ozira na njih število, mesečno gotovinsko doklado osem (8) kron. Onim rudniškim delavcem, ki dobivajo mesto naturalij gotovinske doklade, je dano na voljo prejemati žito in kurivo (drva ali premog) od rudnika po napravnih cenah od skupnega zneska gotovinske doklade proti mesečni odtegnitvi od zaslužka po vsakokratnih od rudniškega ravnateljstva izdanih določilih. Za slučaj dopusta čez tri dni, potem za slučaj neopravičenih šihitov, zamud ali kake zaporne kazni sploh, se odtegne za isti čas pripadajoči prejemek v naturi, v denarjih ali gotovinski dokladi, po dosedaj običajnih določilih. — § 2. Rudniškemu ravnateljstvu je dano na voljo, kjerkoli potrebno, uvesti pogodbeno delo, pri čemur je naprej dognati in določiti pogodbeno ceno na podlagi gotovinskih šihitnih plač (§ 1 lit. A.) za zaslužek pa ni nikakršni omejitvi podvržen. Ako delajo delavci z različno visokimi šihitnimi plačami skupaj po pogodbi, tedaj naj cena temelji vedna na višji gotovinski šihitni plači. § 3. Šihitni

zaslužki v gotovini, oziroma pogodbeni zaslužki in plačilne doklade po resnični vrednosti naturalij ali pa v gotovini, se morajo v izkazih o zaslužku, v plačilnih zaznamkih in plačilnih listkih delavcev mesečno izkazati. § 4. Za slučaj poziva v aktivno vojaško službo in sicer: a) V svrhu lastne vojaške izučbe v za izučbo novincev postavno določenem času; izključena pa je 1 leto ali dalje trajajoča vojaška dejanska službena dolžnost; — b) povodom periodičnih orožnih vaj; — c) v slučaju mobilizacije in d) v slučaju sklicavanja črne vojske dobe oženjeni ali obvdoveli stalni rudniški delavci iz rudniške blagajne izplačano: 300% normalne šihitne plače (§ 1 A. in B.), ako imajo več kakor 4 pod normalno starostjo 14 let stoječe zakonske ali po postavi enakopravne otroke; 250% normalne šihitne plače, ako imajo 3 do 4 take otroke; 200% normalne šihitne plače, ako imajo 1 do 2 taka otroke, ali ženo brez otrok in pa samski ali obvdoveli stalni delavci brez otrok; 150% normalne šihitne plače (§ 1 A. in B.) — e) Ako izkažejo predstoječi prejemki nižji, kot po starem plačilnem pravilniku na podlagi vsakokratne istinite napravnih cen naturalije izračunjeni prejemki, tedaj se imanim delavcem, ki so bili že pred 1. januarjem 1902 pri rudniku v stalni službi, v slučaju poziva k periodičnim orožnim vajam, zadnje prejemke nakazati, oziroma izplačati.

Tolmač tujk.

Miljarder pravimo onim redkim ljudem, ki imajo en tisoč milijonov. So tudi taki možje. V Ameriki jih je več. Da si svoje premoženje ne napravijo z delom svojih rok, je umevno samoobsebi.

Milijonarji so posestniki enega milijona, to je desetkrat stotisoč. Teh imamo celo Slovenci nekaj, pa ne toliko, da bi jih našteali po prstih.

Med brati in sestrami.

Idrijski rudnik. Vsaka družba je imela svojega oskrbnika — *verwaser* — za vse skupaj pa je bil poseben rudarski sodnik. Ko je prvi, že imenovani Neuman leta 1516 odstopil, nasledoval ga je do leta 1533 Janez Wagner. Imeniten je bil prvi idrijski sodnik Viljem Neuman, zato se malo pri njem pomudimo. Za razvoj rudnika je menda on v istem času največ storil. Njegova žena Praksedis Strigl doma iz Lienca na Tirolskem mu je za dote prinesla 4 kukse, ali deleže idrijskega rudnika. Tako je on bil ne samo sodnik temveč tudi solastnik rudnika in kmalu je imel prvo in odločilno besedo pri razpečevanju živega srebra. Ko se je zahvalil na službi sodnika je bil oskrbnik ne samo svojih deležev temveč vse jame. Leta 1519 so iz njegovega rova pridobili 2000 stotov srebra in 100 centov cinobra. Prodajali so ga največ v Benetke in v Augsburg na Nemško. Neuman je šel osebno v ta mesta, da je kupčijo vravnal in vse potrebne varstvene zadeve ukrenil. Moral je biti zelo delaven in povzeten, obenem tudi srečen v svojem poslovanju, zakaj leta 1533 so vsi trije rudarski lastniki enoglasno izpoznali, da je Neuman najspretnější oskrbnik rudnika, a obenem tudi najbolj pripraven, da prevzame vso kupčijo z Benečani. Leto za letom je pretovarilo namreč največ v Benetke in Augsburg žive rude iz Idrije. V istem času najbolj znana kupčijska tvrdka

Hochstetter v Augsburgu je bila v tako tesni zvezi z Neumanom, da se je njegova hči Katarina poročila z Ambrozijem Hochstetterjem, ter mu prinesla 10.000 g. dote, za iste čase nepričakovana in nezaslišana vsota.

Spremlil je svojo hčer s sinom Janezom na Nemško. Da se je pri ženitnini precej bahaško ravnilo izpoznamo iz tega, ker se je na ta spomin skovala posebna svetinja iz svinca ki je bila bogato pozlačena. Na eni strani je bila doprsna podoba moža srednje starosti in spodaj podpis „prave podobe Viljema Neuman.“ Neumorno delavni Neuman je umrl v najboljših letih 1536. Pokopan je pri sv. Jurji v Zilski dolini na Koroškem. V svoji oporoki, ki jo je spisal na binkoštni torek istega leta, si je izbral ta krasni kraj za svoj stalni počitek. Najbrže zato, ker je bil tam rojen in je imel ondi obširno posestvo. Težavna potovanja sedaj v Benetke in zopet na Nemško vzpodkopala so zdravje krepkemu možaku. Imel je velike skrbi s kupčijo, saj je že takrat romalo idrijsko srebro tja v Indijo. Naporni trud je bil zopet doma. Urejevati je bilo treba razne pritožbe in nezadovoljnosti med rudarskimi družbami ter delavci, ki so iz vseh vetrov romali v Idrijo. Celo s Solnograškega so dospeli rudarji k nam poizkušat svojo srečo. Vse to je prizadejalo možu dokaj skrbi, premišljevanja in posredovanja. Zapustil je veliko premoženja. Njegova druga žena Barbara roj. plem. Wuelsoss se je preselila z otroci iz Idrije na Koroško in kupovala obširna posestva v Zilski dolini. Po 14letnem vdovskem stanu se je drugič omožila z Janezom Seenns, sodnim svetnikom v Beljaku. Opravljala sta pa vsaki za se svoje premoženje in stroga ter precej skopa Barbara ni odpustila možu najmanjšega dolga, medtem ko je moral nasprotno on zamažati. Leta 1542, so namreč računi kazali, da mu žena dolguje 3 gl. 4 kr. Zapisal je pa v opombo: „Ta dolg moram izbrisati, ker ona ga itak ne bo poravnala.“ Tudi svoje sinove je imela na kratkem. Starejši je moral iz Beljaka v Velikovec na potovanje. Zapisala je v knjigo, koliko mu je pri odhodu izročila in domov prišedši je moral podati račun. Na vsej poti ni zapravil niti goldinarja in ostanek je ona zopet zabilježila v računsko knjigo. Njeni rod je izumrl še le leta 1858, z grofom Attems in grofico Izabelo Attems, ki je umrla brez otrok 1873. Gotovo je Neuman dobival obile dohodke iz idrijskega rudnika. Saj je tu bival celih 27 let kot oskrbnik, ter razpečeval kolikor mogoče drago živo rudo, a k njegovemu bogastvu je redno in skopo gospodarstvo njegove žene tudi mnogo pripomoglo. — Zadnji podatki so posneti iz knjige: „Studien an den Grabstätten aller Geschlechter der Steiermark und Kärnten.“ Sestavil Leopold pl. Beckh-Widmansstetter — Berlin 1878.

Sem z našimi pravicami!

Kamnagorica. Smešno je opazovati, kako se kamnagoriški kapitalisti strinjajo z ubogim delavstvom. Dne 14. t. m. je imel naš slavn občinski odbor sejo, in je razmotrival, kje dobiti sredstev, da se plača nočni čuvaj, ker sedaj primanjkuje denarja. In sklenilo se je tako, da plača vsak posestnik in vsak delavec nekaj več in sicer tako, da plačajo posestniki vsi enako, naj ima hišico samo s pritličjem, ali pa če ima hišo z dvema nadstropjema. Ali je to pravičnost? Tisti, ki ima tako hišico, da se ko-

maj njegova družina zavarje pred slabim vremenom in pred mrzlo nočjo bo pa toliko plačeval, kot tisti, ki ima tako hišo, da bi lahko stanovalo osem ali deset delavskih družin notri. Slavni odborniki, ali nimate več poguma, nikar ne poslušajte samo tistih hinavskih odbornikov, ki so se pred enim dobrim letom trkali na svoja prsa in klicali, jaz sem tudi delavec, jaz sem za delavce! In ko so potem že v par mesecih pokazali na kakšen način so za delavca. Ker je občinski odbor razglasil, ako ta sklep komu ne ugaja, da naj se do 25. t. m. oglasi pri županstvu. Zato se mi delavci obrnemo na občinski odbor in mu naročimo, da naj popravi ta svoj sklep, tako da tisti, ki ima kaj več posestva naj tudi kaj več plača in tisti, ki imajo manj posestva, da tudi manj plačajo. Slavni odborniki ali ne veste, kako smo mi ubogi delavci pritiskani od vseh strani, posebno pa v zimskem času, ko pošten delavec komaj zasluži od 30 do 35 kron na mesec, dasi dela od ranega jutra do pozne noči. In sedaj nas pa vi primerjate z našim kapitalistom, ali ni to v nebo vpijoča krivica, seveda lahko bi se smejali naši bogatinci, kadar je treba kaj plačati, bi se takoj strinjali z ubogim delavcem! Kadar se bo pa šlo za kako drugo stvar, bodo pa kaj kričali, da imajo oni več pravice, da oni več plačajo, seveda da plačajo več, zato imajo tudi več dohodkov. In še nekaj imamo na srcu. Že se gibljejo županije na Gorenjskem ena za drugo, da odpravijo iz svojih županij vse dvojezične napise in naši nekateri tako elegantni odborniki se ne zmenijo nič za to stvar, zatorej pa mi ubogi delavci kot pravi Slovenci opominjamo, da odpravijo iz naše občine vse dvojezične napise, če ne jih bomo pa mi spravili na drugi način stran. Slavni odbor, sedaj pa le na delo, pa le brez strahu nasproti kapitalistom.

Uradniki v ljubljanski okrajni bolniški blagajni in zdravniki. V ljubljanski okrajni bolniški blagajni imajo bolj učene ljudi, kakor so zdravniki sami. Ta teden se je zgledal neki delavec kot za delo nezmožnega bolnim, a nakazali so ga zdravniku le kot ambulantnega bolnika. Pa so se vrezali, ker sicer strogi a objektivni gospod doktor je izjavil, da je dotični delavec res vsled bolezni za delo nesposoben! Gospodje, le objektivni bodite, delavci smo reveži in smo zelo nezadovoljni z vami, ki ste nam obetali ob volitvah zlate gradove. Menimo, da razumete naš pohlevni prvi migljaj!

Ljubljansko tobačno delavstvo. Zadnji čas so bili odpuščeni iz naše tobačne tovarne trije delavci. Pri vseh je povzročil kazensko postopanje največji delavski sovražnik — alkohol. Seveda govore za odpust strogi paragrafi in mirna Bosna, bodo rekli oni, ki obožavajo in se strogo drže mrtve črke. Mi ne tako. Naravnost moramo izjaviti, da so postopali z odpuščeni delavci, dasi postavno, a le preostro. Saj eden izmed odpuščeni revežev je delal že 11 let v tovarni in je dobil pri svojem delu celo telesno poškodbo, ki mu bo vedno onemogočila, da bi tako delal, kakor je, ko še ni bil poškodovan. Tudi tu velja načelo, da je strogo izvršena pravica v mnogih slučajih le krivica, dasi povzročena v zavesti pravice. Ni pravično, da so jih odpustili te reveže! Izgubili bodo vso pravico do penzije in to ni malenkost pri ubogih žrtvah alkohola, posebno še ne v tovarni pohabljenemu družinskemu očetu, ki ima poleg žene tudi dvoje otrok. Tovarniško ravnateljstvo stori lepo delo,

ako priporoči kazensko odpuščene delavce milosti glavnega ravnateljstva! In to timbolj, ker je tudi ono, dasi popolnoma nehoti, nekoliko krivo nesreče ubogih odpuščeni revežev. Kolikokrat smo že čuli pritožbe in videli teči solze očetov pa mater, žena pa tudi mož, ki so nam britko tožili, koliko zapravijo svojci na pijači ravno v tobačni tovarnici. Ne vsi! O ne. Le malo jih je takih, to je res, a kolikor jih je, škoda za nje! In tudi nočemo ničesar očitati ravnateljstvu, pa le pametno bi bilo, če bi se prepovedalo donašanje vpijanljivih pijač v tovarnico. Naj bi poizkusilo tovarniško vodstvo ustanoviti v tovarnici točilnico s pijačami v katerih ni alkohola. Zadovoljno bo delavstvo, pa tudi tobačni režiji ne bo v škodo, marveč le v korist.

Premog! Nič ni z našo prošnjo, ki smo jo stavili v „Naši Moči“, da bi tovarna naročila za delavstvo premog. G. ravnatelj je izjavil poklicanim delavskim zastopnikom, da tovarna ne more naročiti premoga za delavstvo, ker bi bili tako oškodovani trgovci s premogom. Hm! Kaj nas pa brigajo trgovci s premogom. Nas pa le zebe, pa naše družine tudi, ko je premog tako neizmerno drag. Jezno in naravnost vznevoljeno je pa naše delavstvo, da bi ravno mi ne imeli onih pravic, kakor jih imajo naši sotrpini po rudnikih, na državni in južni železnici pa celo v tovarnah zasebnih lastnikov, za kar jih sicer nič ne zavidamo, dasi bi imeli sami radi tudi to, kar imajo oni. Je že res, da plačujejo vsi trgovci s kurivom davek. Pa vsi skupaj gotovo le majhno beračijo v primeri s tem, kar prislužimo državi mi, da ne računamo še tega, kar ji povrnemo nazaj samo v obliki neposrednih davkov. Ne bomo počivali, dokler ne dobimo, kar smo prosili že pred leti in ker nas je osobito britko zadelo letošnje naravnost nečuvno zvišanje cen premoga. Tudi ljubljanski občinski svet ni prav nič storil proti podraženju premoga. Seveda gre se jim za volivce in prodajalce premoga, pa imajo v svoji sredi celo zastopnika prodajalcev premoga. Z zadevo se pa bomo bavili na shodu našega podpornega društva. In počivali ne bomo prej, da dosežemo, za kar prosimo.

Krvoses kapitalizem.

Podjetniku papirnice na Slapu pri Trziču v premislek. Poročalo se je že o razmerah in tudi o plači, a danes pa navajamo posledice slabih plač. Znano je, da se v papirnicah uslužbeni delavki in delavcu pripeti, pa še lahko, da pride med njima tudi do ljubimskega razmerja, — tako navajam zgled uboge delavke. Seznanila se je z nekim delavcem in prišla v neljubi ji položaj. Delati je morala do zadnjega časa, v nedeljo dne 11. t. m. hotela je iti v ljubljansko bolnišnico. Na vsezgodaj, v ponedeljek zjutraj se napravi na pot s svojim ljubimcem, a ni prišla daleč. V prvi vasi pri Trziču v Bistrici se je morala vrniti nazaj v trg, ter tam klicala pri neki sodelavki, naj ji odpre, a ni bilo prostora za njo, ker se je bala gospodarja in tako je morala v zimski noči pod milim nebom poviti, k sreči da je bila takoj na mestu žalostne usode babica in jo spravila v svoje varstvo. Dotični podjetnik se pozivlja, naj skrbi zato, da se take reči preprečijo, ako je postava, da ne sme nobena pred šestimi tedni, ko povije, v tovarno, je samo ob sebi umevno, da mora tudi nekoliko prej delo pustiti.

Naj da boljšo plačo delavcem, da bodo mogli vsaj človeško živeti. Ne odira pa samo delavcev, ta ljud, ampak tudi kmete, kdor se mu vjame v njegove zanjke, Kmalu bo opustošil vse gozde v bližini trga, ker pokupi vse, kar se mu uda in ko enkrat vse poseka, pobral bo svoje cape in drugo ter šel s tisočaki, Bog vedi kam. Kmet in delavec mu bosta deveta briga.

Nesreča ne praznuje. V petek 16. t. m. popoldne je v „gverkovskem“ kamnolomu v Zagorju ubilo 43letnega Jožefa Gregoriča iz Sela pri Šumbrgu. Bil je privezan v sredi kamnoloma. Kar se nad njim utrga skalovje, ga oplazi po glavi, in bil je mrtev. Zapustil je vdovo, s katero se je bil šele pred kratkim poročil.

Medvodami. V „Naši Moči“ smo že večkrat čitali, kako dela radeški Krisper z delavci. A tudi pri nas ni dosti boljše. Razmere so postale naravnost neznosne. Po drugih tovarnah gledajo na to, da zvišajo delavcem plače: pri nas nam pa hočejo še znižati naše itak bore plače! Sicer nas je sram, da povemo, kako sijajno smo plačani, a naj pride na dan beraško stanje naše. Stari moški delavci zaslužimo na ših od 1 K 40 v do 1 K 60 v, delavke pa od 80 v do 1 K 10 v. Sicer imamo vpeljeno tudi akordno delo, pa delati morajo akordanti tako, kakor črna živina, če hočejo, da kaj zaslužijo. Pri nekaterih drugih imamo tudi premije ali nagrade, ki so nam jih pa zdatno znižali. G. ravnatelj je rekel, da mu je naročilo dunajsko ravnateljstvo, naj zniža premije, ker so previsoke. Seveda tega pa gospodje nočejo vedeti, kakšne beraške plače da imamo. Kaj jim pa to tudi mari. Saj gledajo samo na to, da polnijo svoje žepe. Če gre kdo prosit za večjo plačo, mu obljubijo vse, a ko jim pride izpred oči, pa pozabijo na svojo obljubo. Seveda obljubiti in dati je preveč! Popir pa le draže, nam pa ničesar ne dajo. Naj bi tudi izboljšali delavske plače. Gospodje ne vejo, v kakih razmerah živimo. Za danes dovolj. A če ne bodo naše prošnje nič pomagale, naj pa pripišejo gospodje sami sebi posledice. Vre po vseh papirnicah in nihče naj se ne čudi, ako izbruhne vihar.

Ljubljanska tovarna za lep. Vedno kaj izvemo, kako se kaj v tej ali oni tovarni zgodi, posebno pri delovodjih. Tudi mi delavci v tovarni za lep bi radi kaj sporočili od našega mojstra. Kako nas uboge delavce zasmu je in vpije nad nami kakor na pse. Bilo je v soboto zvečer, ko smo delavci zelo hiteli delati, da bi dovršili zahtevano delo. Pa nam ni šlo, nismo mogli storiti do šeste ure, pa pride naš ljubeznjivi nam nepriljubljeni mojsterček, ter začne nad nami vpiti in razgrajati zakaj tako počasi delamo, ter najslajše imena dajati. Mi imamo vedno tako delo, da moramo vsaki dan enako narediti in je veliko trpljenja pri tem delu. Ali naš mojster je pa že pozabil, da je tudi on nekdanj mogel z lopato delati in potem je s svojim jezikom prišel za delovodjo in zdaj ga pa večkrat vidimo, kako on cesto meri, zdaj tja zdaj sem in potem ni čuda, da ga nekateri delavci posnemajo, saj je eden delavcev rekel, če sme mojster pijan biti potem je tudi nam prosto piti. Sicer pa pije boljšega, kakor ko se voda in žganje in pelin skupaj zmeša. Lep zgled daje nam delavcem. — V soboto smo hoteli imeti nato vsi delavske knjižice in iti stran iz tovarne za lep, nakar nas je g. ravnatelj prosil naj še ostanemo, ter vsakemu 5 kr. k plačilu priboljšal in potem

je mojstra pošteno okregal. Čast pravičnemu ravnatelju!

Delavci vzbudite se, saj vidite, da vam bije že dvanajsta ura. Naj bi ne bilo pri nas ne enega, ki bi ne imel naročene „Naše Moči“! Ko bi imeli mi delavci pred 20 leti toliko prilike za izobrazbo, kakor jo je zdaj, gotovo bi imeli delavci že starostno zavarovanje. A če že čakamo toliko zaželeno delavsko starostno zavarovanje, pa le revežev delavcev ne bo zmanjkalo. Poznam moža, 60 let starega, potil se in delal je celo svoje življenje pri ognju in vročini, zaslužil tudi precej, a tudi pil. Zdaj pa zasluži manj in tare ga skrb, kaj bo v starosti! Delavci moramo vztrajno zahtevati volivno pravico in primerno starostno zavarovanje.

Okno v svet.

Sava. Umrl je 15. febr. tovar. kovač Anton Venda, star 58 let. Celi dan je delal pri vročem ognju, domov grede je tožil, da mu je slabo in ko pride domov, se ušede in umrje!

Kako so nastala angleška strokovna društva Trades Unions? Ko se je razširil veliki obrt v drugi polovici 19. veka tudi po drugih deželah, kakor v Belgiji, na Francosko, Nemško in Avstrijo je začela veliki obrt propadati na Angleškem. Tovarnarji so si znali pomagati iz zadrege in so znižali delavcem plače. Toda to jim še ni bila dovolj. Uvedli so neki nov način kako izkoristi delavce. Delavcem niso več plačevali v denarju, ampak v blagu ali pa so jim dajali neke znamke, s katerimi je mogel delavec dobiti živeža in obleke, a le pri svojem gospodarju, ki je že poskrbel, da je moral slabo blago delavec dobro glačati. Uvedli so znani takozvani trucksystem. Trucksystem pa je vzbudil delavce k življenju. Izpoznali so, da posamezen delavec ničesar ne opravi, ampak da je treba združenih moči. Zato so se zvezali angleški delavci v delavske zveze pod imenom „Trades Unions.“ Vsaka stroka se je posebej združila v tako zvezo. Začetkom so bile tajne in država jih je preganjala. A kmalu so si pridobile javno veljavo in danes se tem delavskim zvezam čudi ves svet. Kakor se je veliki obrt zanesel v druge države, tako so šle tudi te delavske zveze z njimi v tuje dežele. In ta srečna za delavca edino rešilna misel je prišla tudi na Avstrijsko in se je oživela tudi pri nas na Kranjskem. Prvi namen teh delavskih zvez je braniti delavce proti delodajalcem, proti krivicam, ki jih delavci trpe od podjetnikov. Če je kak tvorničar znižal delavcem plačo ali hotel uvesti trucksystem, stopili so voditelji v posvet in določili, da noben delavec ne prime za delo, dokler ne odpravijo krivice. To je bil vzrok prvih stavk, ki jim pravijo Angleži „stokes.“ Če bi pa stavka ne pomagala so pa sklenili, da četrtina ali polovica delavcev zapusti deželo. In zgodilo se je večkrat, da je po več družin šlo na tuje. V zvezi z obrambo proti tovarnarjem so ustanovili tudi konsumna društva, kjer so dobivali delavci poceni dober živež in obleko; razne zavarovalne družbe: za slučaj smrti, za bolezen, starost in onemoglost, in hranilnice. Da so imeli potrebnih sredstev za stavke, so zlagali denar skupaj. In danes je ta organizacija tako močna, da ima nad dva milijona udov.

Darovi.

Za brezposelno delavstvo na Savi.

III. Izkaz darovalcev za brezposelno delavstvo na Savi. Odposlano dne 21. t. m. na „Strokovno društvo na Jesenicah“ za delavstvo. Darovali so: Delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani K 109'58; Strokovno društvo tekstilnega delavstva ljubljanske predilnice 20 K, tovariš Pezdur 1 K; Ženski oddelek kršč. soc. zveze iz svoje blagajne 10 K; gosp. M. Manfredo 2 K, Kat. Crnič 2 K, Mat. Križaj 1 K, Ana Jakopič 1 K, Ana Mittermaier 1 K, Kati Jakopič 1 K, Ivana Švajger 1 K, Apolonija Juvan 1 K. Skupaj K 150'58.

**Tovarna
za stole**

Franceta Švigeljina

na Brega, p. Borovnica, Kranjsko
b (26-4) izdeluje 2526 26-2

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po
najnižjih cenah brez konkurence.
Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stoj in franko.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. peti vrsta, 2 krat 7 v. peti
vrsta, 3 krat 5 v. peti vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice šte. 2.

Slovenec

Konrad Skaza

v St. Ulrich, Gröden, Tirol

se priporoča za izdelovanje vseh

podobarskih del

kakor sploh

cerkvenih izdelkov.

Ne prezrite!

Kdor hoče res postrežen biti z

**dobrim, naravnim belim
in črnim vinom,**

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano
trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Delavci, trgovci pozor!

Slavnemu občinstvu uljudno priporočam svojo preurejeno

krojaško delavnico

v kateri izdelujem **možke obleke**, kakor tudi vsakovrstne **uniforme**, in vsa druga v to stroko spadajoča dela.

Delavcem v oddaljenih krajih drage volje postrežem z vzorci. Sprejemam tudi **že kupljeno blago v delo.**

Izdelujem vse po najnovejšem kroju točno in natančno po meri. Delo sprejemam v vsakem kroju in vsaki množini. Slav. konsumnim društvom in gospodom trgovcem, priporočam posebni oddelek za izdelavo **konfekcij, oblek za prodajo, od najpreprostejše do najfinejše izvršitve.** Na zahtevo dam tem še bolj natančna pojasnila.

Svoji k svojim! Delavci trgovci, podpirajte domačo tvrdko.

Za obilna naročila uljudno prosi

Matija Lazar

krojaški mojster v Kropi.

Cene brez konkurence!

Domača, poštena tvrdka!

Svoji k svojim!